خبر در خبر

ایسنا وحید جعفریان، مدیرکل دفتر امور بیابان سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری با بیان اینکه حدود ۳۰ میلیون هکتار از عرصه‌های بیابانی کشور تحت تأثیر فرسایش بادی هستند، گفت: از این مساحت، ۱۴ میلیون هکتار کانون بحرانی فرسایش بادی است.

میراث‌آریا علی‌اصغر شالبافیان، رئیس ستاد مرکزی هماهنگی خدمات سفر کشور و معاون گردشگری وزارت میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی به استفاده از ظرفیت فرابورس و حمایت خیرین در ارتقای وضع موجود سرویس‌های بهداشتی و نمازخانه‌های بین راهی اشاره کرد و گفت: می‌توان برای کسب حمایت‌های مردمی اعلام عمومی کرد.

مهر سیدرضا موسوی، مدیرکل دامپزشکی استان اصفهان گفت: این استان با واکسیناسیون ۲۴۵ هزار و ۷۷۳ رأس دام سبک و ۷۷۲ رأس دام سنگین در طرح جهادی دامپزشکی کشور طی سه روز رکوردشکنی کرد.

ایرنا امیر عمیدی، مدیرکل راه‌و شهرسازی شرق استان سمنان گفت: پی سازی پایه‌های ویژه تابلوهای اطلاعاتی و چراغ‌های روشنایی در دو سوی گذرگاه گونه نادر یوزپلنگ آسیایی در شهرستان میامی تکمیل شد.

تسنیم دکتر محمود مرعشی، دامپزشک کلینیک حیات وحش پردیسان گفت: میمون رزوس بیماری‌های مشترک فراوانی با انسان دارد که ازجمله آنها می‌توان به هرپس، هاری و هپاتیت اشاره کرد.

ایلنا علی سلاجقه، رئیس سازمان حفاظت محیط زیست، بازچرخانی آب را نخستین گام برای ایجاد شهرک صنعتی سبز توصیف کرد و گفت: گام بعدی باید جمع‌آوری آب‌های سطحی در شهرک باشد، به نحوی که همه واحدها آب باران را در مجموعه خود جمع‌آوری و به یک سیستم واحد هدایت کنند.

ایرنا فریدون فعالی، مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان کرمان، گفت: آثار فرهنگی تاریخی ثبت ملی شده این استان شامل عمارت باشگاه سوارکاری شهر کرمان، رباط فهرج، محوطه چاه ریگان، حمام گود احمد و کاروانسرای گود احمد رفسنجان، خانه دهقانی راین و کوشک دیلمقانی ماهان است.

ایسنا امین مهدوی کیا، سرپرست پایگاه میراث‌جهانی سازه‌های آبی تاریخی شوشتر از توقف عملیات ساخت‌وساز غیرمجاز در عرصه محوطه این میراث‌جهانی خبر داد.

ایرنا حسین اکبری، معاون محیط زیست طبیعی و تنوع زیستی اداره کل حفاظت محیط زیست استان اصفهان گفت: خشکی تالاب گاوخونی موجب تشدید حرکت ماسه‌ای حدود ۲۰ هزار هکتار تپه‌های ماسه‌ای ضلع غربی این محدوده شده است و آن را به یک کانون داخلی غبارخیزتر تبدیل می‌کند.

ایلنا زهره شیرازی، سرپرست پایگاه میراث جهانی شهر سوخته از مصوبات شورای راهبردی شهر سوخته برای تغییر جانمایی و عبور باند دوم محور زابل- زاهدان خبر داد و گفت: مسیر جاده باید تغییر کند.

ایرنا

بار سنگین از دوش «آشوراده» برداشته می‌شود

صندوق ملی محیط زیست مسئول اجرای طرح طبیعت گردی جزیره خزر

۱۰ سال

جزئیات طرح در بخش اقتصادی خاطرم نیست که ۱۰ ساله بود یا بیشتر، اما معمولاً افق را بر اساس توجیه اقتصادی در نظر می‌گیرند

گزارش

زهرا کشوری
دبیر گروه زیست‌بوم

معاون گردشگری کشور یک سال و نیم پس از طرح برنامه طبیعت‌گردی آشوراده در کمیته ملی طبیعت‌گردی، از تأیید این طرح منطبق با معیارهای محیط‌زیستی خبر می‌دهد. به گفته «علی اصغر شالبافیان» در این طرح اقامت شبانه در ۲۲ هکتار جزیره آشوراده در میانکاله حذف شده و ساخت و سازهای سنگین از جمله هتل‌سازی و مجتمع‌های اقامتی به بندر ترکمن انتقال یافت. این همان چیزی بود که فعالان حوزه محیط زیست و منابع طبیعی کشور در بیش از دو دهه گذشته به دنبال آن بودند. شالبافیان می‌گوید: «طرح طبیعت‌گردی جزیره آشوراده و نحوه تعامل استان با دغدغه‌های محیط‌زیستی می‌تواند الگویی برای سایر مناطق کشور باشد و همین تعامل یادگیری متقابل را ایجاد خواهد کرد.» فعالان محیط زیست و منابع طبیعی کشور نیز امیدوارند این طرح در مرحله اجرا منطبق با آنچه در این کمیته تصمیم گرفته شد، انجام شود تا بتواند به عنوان الگوی مسیر توسعه پایدار را تعریف کند. حسن اکبری، معاون محیط طبیعی و تنوع زیستی سازمان حفاظت محیط‌زیست در گفت‌وگو با «ایران» از واگذاری اجرای طرح طبیعت‌گردی آشوراده به صندوق ملی محیط زیست خبر می‌دهد و علت این واگذاری را نظارت بیشتر سازمان حفاظت محیط زیست روی فعالیت‌های صندوق و جلوگیری از تملک احتمالی اراضی عنوان می‌کند.

سرانجام یک دلنگرانی ۲۵ ساله

۲۵ سال طول کشید تا چنین اجماعی بین سه دستگاه دولتی پیش بیاید. در تمام دو دهه گذشته هر زمان خبر تأیید طرح طبیعت گردی آشوراده از دل جلسات بیرون می‌آمد، به واکنش تند فعالان حوزه محیط زیست می‌انجامید. آنها در کارزارهای مختلف، جلوی طرح‌های مختلف ایستادند. اعتراض‌ها تا جایی پیش رفت که سازمان حفاظت محیط زیست در نامه‌ای به شورای عالی شهرسازی و معماری خواستار خروج آشوراده از طرح گردشگری شد و این شورا نیز بر اساس مصوبه سال ۹۴ که هرگونه بارگذاری سنگین را در مناطق چهارگانه ممنوع دانسته، در نامه‌ای دیگر خواستار پایان یافتن برنامه طرح گردشگری در تنها جزیره دریای خزر شد؛ طرحی که اسم آن هم از گردشگری به طبیعت‌گردی تغییر یافت.

به گفته حسن اکبری، معاون محیط زیست در طرحی که چند سال پیش به امضا رسیده بود مجوز بارگذاری سنگین در زون ۲۲ هکتاری آشوراده دیده شده بود. او می‌گوید: «در جلسه کمیته ملی طبیعت گردی طرح ارزیابی اصلاح شد و بارگذاری‌های سنگین به خارج از محدوده پناهگاه حیات وحش آشوراده و به بندر ترکمن انتقال یافت.» بر اساس این توافق در زون تفرجگاهی تنها سازه‌های سبک سازه‌ها به صورت سبک و با کاربری تفریحی، پذیرایی، فضای سبز، برپایی غرفه صنایع‌دستی و گردشگری و ارائه خدمات عمومی قابلیت اجرایی دارد.

او درباره دلنگرانی فعالان محیط زیست که احتمال می‌دهند ممکن است طرح در مرحله اجرا معیارهای محیط زیست را در نظر نگیرد هم می‌گوید: «این بار نظارت و نوع قرارداد طوری بسته می‌شود که مشکلات قبلی پیش نیاید. همچنین سرمایه‌گذار از تمام فیلترهای مورد نیاز رد می‌شود تا با کیفیت مناسب تمام مسائل محیط زیست حفظ شود.»

او به این سؤال که با توجه به توان اکولوژیکی آشوراده تعداد گردشگران مجاز مشخص شده‌اند یا خیر؟ پاسخ مثبت می‌دهد اما عددی را اعلام نمی‌کند و می‌گوید: «بله در طرح ارزیابی هم دیده شده است که چه تعداد گردشگر هر بار می‌توانند وارد منطقه شوند.»

او فصل تابستان را فصل کم مسافر آشوراده می‌داند و می‌گوید: «باید ورود گردشگر در فصل مسافر مدیریت شود.» اکبری تأیید می‌کند که گردشگران نمی‌توانند در همه جای جزیره رفت و آمد کنند و تنها برخی نقاط با مدیریت و نظارت قابل دیدن است.

> در جلسه کمیته ملی طبیعت گردی طرح ارزیابی اصلاح شد و بارگذاری‌های سنگین به خارج از محدوده پناهگاه حیات وحش آشوراده و به بندر ترکمن انتقال یافت

انتخاب سرمایه‌گذار

اکبری احتمال می‌دهد که سرمایه‌گذاری طرح طبیعت‌گردی آشوراده به صندوق ملی محیط زیست برسد. او اعتقاد دارد این انتخاب با توجه به نگاه صندوق و نظارتی که سازمان حفاظت محیط زیست روی صندوق دارد می‌تواند از دلنگرانی‌هایی که دیگر سرمایه‌گذاران می‌توانند به‌وجود بیاورند، جلوگیری کند.

او از تأکید سازمان حفاظت محیط زیست روی انتخاب صندوق ملی محیط زیست خبر می‌دهد و می‌گوید: «به دلیل وابستگی و ارتباط نزدیک صندوق به سازمان حفاظت محیط زیست و همچنین حساسیت‌های ویژه اکوسیستم جزیره، نظارت برای ما روی آن راحت‌تر است. بنابراین تا حدودی خیال ما از سرمایه‌گذاری در آشوراده راحت‌تر است و بحث تصرف اراضی پیش نمی‌آید.»

اکبری در پاسخ به این سؤال که آیا صندوق ملی محیط زیست، اجازه دارد در طرح طبیعت‌گردی آشوراده سرمایه‌گذاری کند، می‌گوید: «بله این صندوق طبق قانون می‌تواند در قالب شرکت پروژه این طرح را اجرایی کند.»

او به دلنگرانی فعالان محیط زیست اشاره کرده و اعتقاد دارد که این انتخاب از تصرف اراضی و ایجاد مالکیت به دنبال ساخت و ساز مجری و سرمایه‌گذاری جلوگیری می‌کند. از سوی دیگر با توجه به ارتباط مداوم با کارشناسان محیط زیست برنامه بر اساس معیارهای محیط زیست انجام می‌گیرد.

اکبری در پاسخ به این پرسش که طرح طبیعت‌گردی آشوراده تا چند سال به صندوق ملی محیط زیست واگذار می‌شود هم می‌گوید: «جزئیات طرح در بخش اقتصادی خاطرم نیست که ۱۰ ساله بود یا بیشتر، اما معمولاً افق را بر اساس توجیه اقتصادی در نظر می‌گیرند.»

او به مطالعات اقتصادی و اجتماعی طرح اشاره می‌کند و می‌گوید: «مجموعه میانکاله یک تالاب و پناهگاه بزرگ است که بخش کوچکی از آن شامل جزیره آشوراده می‌شود. بخشی از جزیره که نزدیک به بندر ترکمن است زون تفرج گسترده ما است که گردشگری در داخل آن اتفاق می‌افتد. طرح طبیعت‌گردی به معنای آن نیست که گردشگران به همه بخش‌های جزیره و میانکاله دسترسی پیدا می‌کنند.»

او تأکید می‌کند گردشگر خارج از بافت روستای آشوراده نمی‌تواند در جزیره اقامت داشته باشد.

چاره چیست؟

او طرح طبیعت‌گردی آشوراده را آغاز برنامه‌ای می‌داند که می‌تواند برای جوامع محلی داخل مناطق چهارگانه ایجاد اشتغال کند؛ از سوی دیگر بار را از روی دوش منابع طبیعی، مراتع و محیط زیست بردارد.

اکبری برداشت بی‌رویه از گیاهان دارویی، وجود دام مازاد، کشت زیراشکوب در جنگل‌های کشور و شکار را از جمله مشکلاتی می‌داند که به شکنندگی اکوسیستم کشور منجر شده و طرح‌های توسعه پایدار مثل طرح طبیعت‌گردی آشوراده می‌تواند آغاز یک گردشگری توسعه پایدار با هدف حفاظت از محیط زیست، منابع طبیعی و جامعه محلی باشد.

او می‌گوید: «جوامع روستایی درآمد بسیار کمی دارند و وابستگی آنها به طبیعت بسیار است. همین امر به فشار بیش از حد به منابع طبیعی و محیط زیست منجر می‌شود. این طرح‌ها به دنبال کاهش فشار به محیط زیست است.»

دام‌های عشایر، در انقراض ماهی قزل‌آلای خال قرمز نقش دارند

خال قرمز، زیر دندان کاراس

۸۰ درصد

سازمان حفاظت محیط زیست می‌تواند با خرید پروانه چرای دام‌ها و خروج آنها و عشایر از منطقه، بیش از ۸۰ درصد از مشکلات منطقه را رفع کند

گزارش

شهلا منصوریه
خبرنگار

قزل‌آلای خال قرمز، نماد زیستی استان تهران است که در معرض تهدید جدی قرار گرفته؛ گونه‌ای که به مدد سازمان حفاظت محیط زیست، چند سالی است که دوباره احیا و با افزایش جمعیت در دریاچه و رودخانه‌های اقماری پارک ملی لار مواجه شده است؛ اما به گفته کارشناس ارشد تنوع زیستی و زیستگاه‌ها و مسئول گروه ماهیان آب‌های داخلی سازمان حفاظت محیط زیست، دام‌های عشایر و گونه ماهی مهاجم کاراس، تمام این رشته‌ها را پنبه کرده است.

پارک ملی لار، از مرتفع‌ترین مناطق حفاظت شده کشور به حساب می‌آید و همین عامل موجب شده که گونه‌های با ارزش و اکوسیستم خاص و بی‌نظیری در این منطقه کوهستانی به وجود آید. یکی از با ارزش‌ترین گونه‌هایی که در داخل پارک ملی لار از گذشته بسیار مورد توجه و حفاظت قرار گرفته، گونه با ارزش قزل‌آلای خال قرمز است. زیستگاه اصلی این گونه، این منطقه است و به خاطر شرایط زیستی مناسب بخوبی می‌تواند رشد و تکثیر کند اما در سال‌های اخیر، عوامل متعددی این گونه را تهدید می‌کند.

عوامل تهدیدکننده

حضور عشایر و دام‌هایشان یکی از مشکلاتی است که کارشناس ارشد تنوع زیستی و زیستگاه‌ها به آن اشاره می‌کند و به «ایران» می‌گوید: دو نوع مشکل انسانی و طبیعی این گونه را تهدید می‌کند. به گفته محمد حسینی امامی، دام‌های عشایر علاوه بر تخریب و فرسایش خاک، آلودگی‌هایی به آب وارد می‌کنند که بستر شنی و قلوه سنگی رودخانه را به بستر گلی و لجنزار تبدیل کرده‌اند. آنگونه که او می‌گوید: این بستر برای گونه قزل‌آلای خال قرمز مشکل ایجاد می‌کند. زیرا این گونه برای تخمگذاری به بسترهای مناسب شنی احتیاج دارد و در صورت تخم‌ریزی، اکثر تخم‌ها در زیر گل‌ولای از بین می‌روند و عمل تکثیر به کمترین میزان خود می‌رسد.

وجود گونه‌های مهاجم در داخل منطقه، از دیگر تهدیدات این گونه است. به گفته حسینی امامی، در سال‌های گذشته تنها گونه ماهی ساکن در داخل پارک ملی، قزل‌آلای خال قرمز بود اما چند سالی است که چند گونه مهاجم از جمله ماهی کاراس به این منطقه وارد شده‌اند که به لحاظ تغذیه‌ای و زیستگاهی، مشکلاتی را برای ماهی قزل‌آلای خال قرمز ایجاد کرده است.

او درخصوص عوامل طبیعی نیز به گرم شدن کره زمین اشاره می‌کند و می‌گوید: این گونه، به درجه حرارت و میزان اکسیژن آب حساس است. در آب‌های پر اکسیژن با درجه حرارت پایین زندگی می‌کند. متأسفانه با گرم شدن کره زمین، میزان میانگین دمای رودخانه‌ها بالا رفته و بسیاری از گونه‌ها، به بالادست رودخانه‌ها حرکت می‌کنند و هر چه به بالادست رودخانه‌ها بروند عمق رودخانه کاهش پیدا می‌کند. در نتیجه سطح زیستگاه آنها در حال کم شدن و تغییر کردن است.

راهکار مشخص چیست؟

مهم‌ترین اقدام برای حفاظت از ماهیان قزل‌آلای خال قرمز، دوری عشایر و دامداران از آن منطقه است زیرا بواسطه حضور عشایر، افرادی در پوشش گردشگر و عشایر وارد منطقه می‌شوند و قوانین صحیح پارک ملی را نادیده می‌گیرند. سازمان حفاظت محیط زیست می‌تواند با خرید پروانه چرای دام‌ها و خروج آنها و عشایر از منطقه، بیش از ۸۰ درصد از مشکلات منطقه را رفع کند. علاوه بر اینکه منبع مهم تأمین آب شرب شهر تهران را از آلودگی و کاهش حفظ می‌کند، گونه با ارزش قزل‌آلای خال قرمز و تنوع زیستی پارک ملی لار را هم نجات می‌دهد.

مسئول گروه ماهیان آب‌های داخلی سازمان حفاظت محیط زیست نیز درخصوص حضور گونه مهاجم و غیربومی کاراس به «ایران» می‌گوید: این گونه اثرات سوء بر میزان جمعیت گونه با ارزش قزل‌آلای خال قرمز داشته و در سال‌های اخیر این اثرات مخرب و مستقیم کاملاً ملموس و قابل رؤیت است. علی علیزاده با بیان اینکه، قزل‌آلای خال قرمز، از زیستمندان آبی ارزشمند پارک ملی لار و نماد زیستی استان تهران محسوب می‌شود، می‌گوید: سازمان حفاظت محیط زیست تقریباً از ۹ سال قبل موضوع صید در پارک ملی را لغو کرد و به همین جهت با افزایش جمعیت در دریاچه سد لار و رودخانه‌های اقماری آن مواجه شدیم. اما به گفته این کارشناس، متأسفانه فضولات دام‌های عشایر به جهت ورود به منابع آبی باعث افزایش تروفی و بار مواد آلی در دریاچه سد شده که این امر باعث افزایش بار جلبکی و تأثیر سوء بر کیفیت آب شرب در آینده دارد. به گفته علیزاده، حضور بیش از ظرفیت دام اهلی، چرای بیش از حد، تخریب پوشش گیاهی و فرسایش خاک، تغییرات اقلیم و خشکسالی‌های اخیر بر کمیت و کیفیت آب و همچنین جمعیت آبزیان داخل سد لار نیز تأثیر داشته است.

تسنیم

> سازمان حفاظت محیط زیست تقریباً از ۹ سال قبل موضوع صید در پارک ملی را لغو کرد و به همین جهت با افزایش جمعیت در دریاچه سد لار و رودخانه‌های اقماری آن مواجه شدیم

طرح احیا

در سال‌های اخیر، در سازمان حفاظت محیط زیست برای احیای گونه‌های در معرض خطر و زیستگاه‌های ماهیان، طرح‌های حفاظت مشارکتی با حضور انجمن‌ها و جوامع محلی صورت گرفت که هدف از آن حفاظت حداکثری، توسعه پایدار و بهبود شرایط زیستی در دستور کار دفتر حفاظت و مدیریت حیات وحش بود. علیزاده با بیان این مطلب به اولین و موفق‌ترین طرح حفاظت مشارکتی در دریاچه «امامزاده علی» در رودخانه حفاظت شده هراز اشاره می‌کند و می‌گوید: ساز و کار این طرح به گونه‌ای بود که ماهیگیران با استفاده از روش فلای فیشینگ ماهیگیری می‌کردند که در صورت صید قزل‌آلای خال قرمز باید ماهی صید شده در سلامت کامل رهاسازی می‌شد.

این مسئول می‌گوید: متأسفانه در سال‌های اخیر، گونه مهاجم کاراس (ماهی قرمز)، که گونه‌ای از ماهیان زینتی است که مردم برای سفره نوروزی خود تهیه می‌کنند، بدون آگاهی از مشکلات آن، در پایان تعطیلات عید در رودخانه‌ها، تالاب‌ها و یا سدهای کشور رهاسازی می‌کنند. اکنون این میهمان ناخوانده، بعد از ماهی تیلاپیا به معضل بزرگی برای آبزیان کشور مبدل شده است.

به گفته او جنس ماده این گونه، قابلیت بکرزایی داشته و بدون دخالت جنس نر می‌تواند نسبت به تبدیل تخم به لارو اقدام کند. همچنین ترکیب جمعیتی از لاروهای به‌وجود آمده شامل ۹۰ درصد ماده و ۱۰ درصد نر است. به عبارتی هر ماهی کاراس ماده می‌تواند حدود ۳۰ تا ۴۰۰ هزار تخم را به لارو تبدیل (تفریخ) کند. آنگونه که این مسئول می‌گوید: این یعنی وقوع پدیده‌ای به نام جمعیت انفجاری در محیط‌های آبی که به تبع آن جمعیت ماهیان بومی نظیر خال قرمز و دیگر گونه‌های بومی و ارزشمند کشور را تهدید می‌کند.

از دیگر مشکلات که جمعیت ماهیان خال قرمز در پارک ملی لار را تهدید می‌کند، تلفات آبزیان در تونل‌های انتقال آب است. علیزاده می‌گوید: خوشبختانه سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری وزارت نیرو و شرکت آب منطقه‌ای مطالعات و تمهیداتی را به جهت کاهش تلفات ماهیان خال قرمز در تونل‌های انتقال آب در دست اقدام دارد که نتایج خوبی نیز تاکنون داشته‌ایم و در آینده دستاوردهای این موضوع را به اطلاع عموم خواهیم رساند.

برش

ترکیب جمعیتی گونه مهاجم کاراس (دشمن قزل آلای بومی) از لاروهای به‌وجود آمده شامل ۹۰ درصد ماده و ۱۰ درصد نر است. به عبارتی هر ماهی کاراس ماده می‌تواند حدود ۳۰ تا ۴۰۰ هزار تخم را به لارو تبدیل (تفریخ) کند